

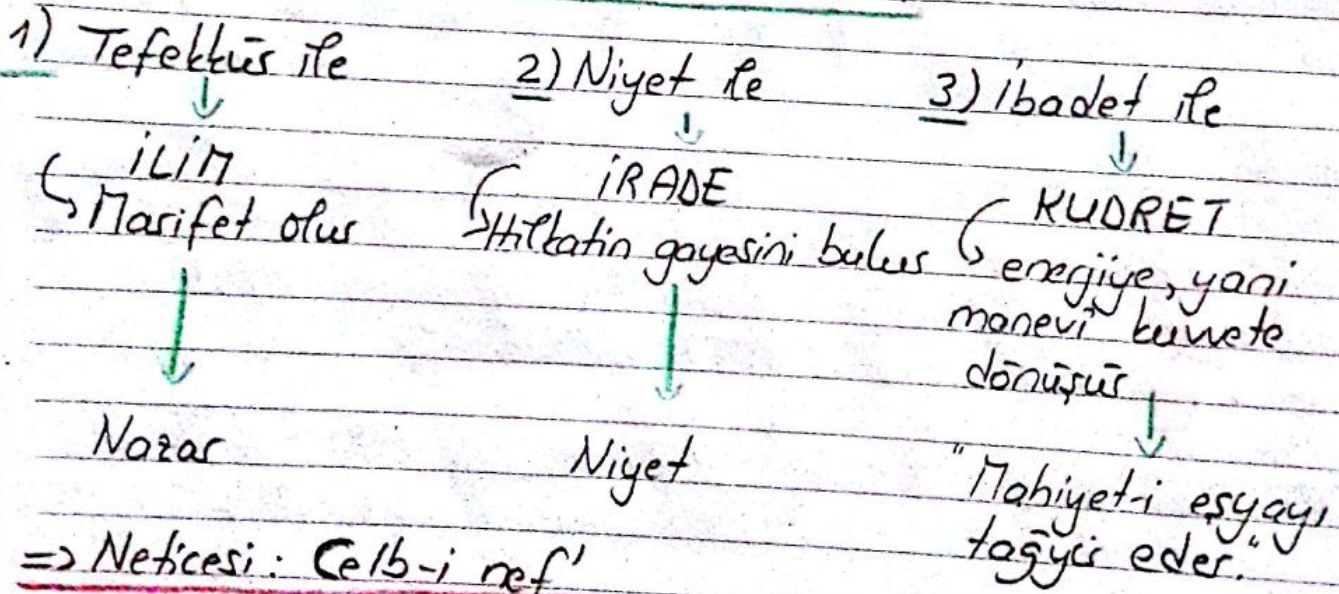
8. Söz

① Bahçe → İstimaî hayat

- "Her şey'in iyisine bak" (Söz 35), yani
  - "Fena şeylerle meşguliyet fena tesir eder" (T.H. 691), yani
  - "Hok ile meşgul olmazsan, batıl seni işgal eder" (İmam-ı Şafii), ya da şöyle diyebiliriz:
    - Hok ve güzel şeyle meşgul olursan, güzel şeylerle karşılaşır, güzel yaşarsın!
- Bu meşguliyet 1) aklen 2) hayalen 3) bedenen olur:

- 1) Aklen güzel şeylerle meşgul olmak
→ "güzel şeyleri düşünür" (Söz 35) → "hüsn-ü fikri" (Söz 37)
- 2) Hayalen güzel şeylerle meşgul olmak
→ "güzel hılyalar eder" (Söz 35) → "hüsn-ü niyet ve hüsn-ü zan" (Söz 37)
- 3) Bedenen güzel şeylerle meşgul olmak
→ "güzel ahlaklı olduğundan" (Söz 35) → "hüsn-ü hasletü" (Söz 37)

MASDAR — HASIL-I BİLMASDAR

Kanun ve nizama tebaiyyet → zahmet ve meşakkat olmaz, yani asayiş ve emniyet içinde olur

⇒ Neticesi: Def-i mefasid

Nefis ise:

1) Düşünür

Evham, Vesveseye
duçar olur

2) Arzular

İfrat veya Tefrite
düşer

3) Vakit geçsir

Sıkıntıya, mut-
suzluğa sebep olur

=> Neticesi: Celb-i mefasid + Def-i nef'

② Kuyu -> Musibet

S: Nişin kuyuya düşüyoruz? C: "Tecrübe ve Sevk" işin.
"beni tecrübe ediyor, bir maksat işin beni bir yere
sevk edip davet ediyor." (Söz 36)

"her şey işin o şeyle münasip bir nokta-i kemal ve
ona layık bir mercebe-i feyz-i vücud tayin edip,
o şeyle, o nokta-i kemale so'yedip gitmek işin
istidad vererek
ona sevk ediyor." -> Kanun-u Rububiyet (Söz 555)

Kuyudan maksat:

1) İhtar-ı Rahmani'

2) keffaret-üz zünup

3) gafleti dağıtmak, huzur vermek

4) acz ve fakr modenini işlettiyor

5) hadsi z nukuş-u Esmayı göstermek

} (Lem 12)

} (Lem 13)

"Akıl bir alettir" (Söz 27) -> O zaman kullan onu!

Eğer kuyuya düşün ise:

Kuyudan İlahi murad, İlahi maksad...

1) ise, çaresi: hemen surat-ı müstakim'e gir -> Kur'anın yolu

2) ise, çaresi: Sabır ve Tevekkül

3) ise, çaresi: İbadet, Zikir, Eda-i feraiz, Terk-i kebar

4) ise, çaresi: Sabır + Tevekkül, Şüküs + Kanaat

5) ise, çaresi: Tefekkür

Eğer kuyudaki İlahî maksadı anlas isen ve
çâresini uygularsan → Kuyudan çıkarsın, çünkü
Nokta-i kemale kavuşmuş olursun!
"Ta tilsimin anahtarı ona ilham oldu...
...ve niyazdan sonra, biriden kuyunun duvarı..."
(Söz 36)